

ביטוח לאומי ועבודה נדרשת

ע"פ החוק לביטוח לאומי-כל חייל משוחרר זכאי לקבל מענק חד פעמי בגובה 9,011 ש"ח (מעודכן לינואר 2011). על מנת להיות זכאי למענק זה, על החייל המשוחרר לעמוד בשלושה תנאים מרכזיים:

- **סוג עבודה:** לעבוד בעבודה המוכרת כעבודה נדרשת.
- **תקופת עבודה:** לעבוד תקופה של מינמום 6 חודשים (אך לא יותר מ-12 חודשים) במהלכם עליו להשלים מינימום 150 ימי עבודה. תקופת העבודה כולה להיות רצופה או לא רצופה, אצל מעסיק אחד או אצל מס' מעסיקים שונים. לחייל המשוחרר ניתנות שנתיים בלבד מיום שחרורו על מנת להשלים את תקופת העבודה הנדרשת. העבודה חייבת להיות במשרה מלאה, ע"פ הנהוג במקום העבודה, והמעסיק חייב להיות מעסיק רשמי המוכר בחוק.
- **זכאות לדמי אבטלה:** על מנת להיות זכאי לקבלת המענק, החייל המשוחרר חייב להיות במעמד של זכאות לדמי אבטלה.
✓ בשנה הראשונה לשחרור, עמידתו בתנאי זה מובטחת (למרות הוראות החוק החדשות, לפיהן נדרשת תקופת עבודה של 6 חודשים מלאים לצורך זכאות לקבלת דמי אבטלה (בכפוף לחוק), מי שיתחיל לעבוד בעבודה מועדפת בכל שלב בשנה הראשונה לשחרור, יתקיים לגביו התנאי של "זכאי לדמי אבטלה" לצורך קבלת המענק).
✓ בשנה השנייה לשחרור: מי שירצה להתחיל את העבודה הנדרשת בשנה השנייה לשחרורו ייצטרך להוכיח לביטוח לאומי כי צבר לפחות 12 חודשי עבודה מלאים, מתוך 18 החודשים האחרונים (שנה וחצי) שקדמו לתחילת עבודתו הנדרשת הראשונה, רצופים או לא רצופים, אצל מעסיק אחד או יותר, בכל עבודה שהיא. אם בתוך תקופת העבודה שצבר נכללים ימי שירות סדיר (שירות חובה) או מילואים, הם יימנו כימי עבודה.

עבודות המוכרות כעבודה נדרשת:

✓ במפעלי תעשייה ובתי מלאכה:

כל העבודות הבלתי מקצועיות במפעלי תעשייה ובתי מלאכה מזכות במענק, כגון עבודה בלתי מקצועית בתעשיות הבנייה, המזון והטקסטיל ובתעשיות אחרות, למעט עבודת פקידות.
עבודות מקצועיות במתכת המזכות במענק: מסגרות וריתוך, חרטות וכרסום, חשמלאות, מכונאות, מכשירנות, משחזנות.
עבודות מקצועיות בהלבשה המזכות במענק: חייטות ותפירה, גזרנות, תפירת עור.

דוגמאות:

מוסכי רכב, מחסנאי העובד במחסן בצמוד למוסך, בתי מלאכה לתיקון תקרים, ייצור רכיבי מחשב (אלקטרוניים) במפעלי הייטק המוכרים כמפעלי תעשייה, תהליך ייצור חבילות תוכנה על גבי מדיות מגנטיות, ייצור תפאורות ושלטים, עבודה בבתי דפוס, כריכות, מאפיות, בתי זיקוק, בתי מלאכה, הנחת קווי מים ותשתית בחברת מקורות, עבודה במתקני חברת חשמל הקשורים לייצור החשמל ולהפצתו, בתי זיקוק,

✓ בתחנות דלק:

כל עבודה בלתי מקצועית בתחנת דלק מזכה במענק למעט עבודת פקידות.

דוגמאות:

כל עבודה בתחנת דלק, לרבות שטיפת מכוניות, תיקון תקרים, סיכאים ונהגי מכליות דלק

✓ באתרי בנייה:

כל עבודה באתר בנייה מזכה במענק, למעט עבודת פקידות.

דוגמאות:

עבודות במקצועות הבנייה באתר בנייה, גינון, חיבור בניינים חדשים לתשתיות, רשתות התקשורת והחשמל, עבודות עפר, סלילה וצביעת כבישים, הצבת עמודי תאורה, עבודות מדידה, בקרת איכות מטעם מכון התקנים, פוליש והדברה, שיפוץ בתים קיימים (כל עבודה הקשורה לשינוי במבנה המקורי).

✓ בבתי מלון:

עבודה במלצרות, טבחיות, חדרנות ועבודה בלתי מקצועית, לרבות שטיפת כלים ועבודת ניקיון, ולמעט עבודת פקידות.

דוגמאות:

מלצרות, חדרנות, טבחיות, עבודות בלתי מקצועיות, כגון צוות בידור, בל בוי, עובד בברכה, מאבטח.

✓ באתרי גידול חקלאיים ובתי אריזה:

עבודה בלתי מקצועית באתרי גידול חקלאיים ובתי אריזה מזכה במענק, לרבות עבודות ניקיון ולמעט עבודת פקידות.

דוגמאות:

עבודה בלתי מקצועית בענפי החקלאות השונים, עבודה במשתלות העוסקות בגידול צמחים ולא במכירה בלבד, ביערות קרן קיימת, חממות, בתי אריזה, חווה לגידול בעלי חיים, עבודת הדברה, אבטחה ושמירה.

✓ טיפול באנשים עם מוגבלויות:

עבודה במתן טיפול וסיוע אישי לאנשים עם מוגבלויות - הכוונה היא לסיוע בביצוע פעולות היום-יום, כגון לבישה, אכילה, שליטה בהפרשות, רחצה, נידודת עצמית בבית; או השגחה ופיקוח על המטופל למניעת נזק או סכנה לעצמו או לאחרים. עבודות במשק הבית של אדם עם מוגבלויות אינן נחשבות כעבודה מזכה. טיפול באדם עם מוגבלויות בבית - אם מתמלאים שני התנאים האלה:

1. למטופל יש רישיון להעסקת עובד זר.

2. המטופל הוא אחד מאלה:

- זכאי לגמלת שירותים מיוחדים מהביטוח הלאומי
- ילד נכה שזכאי לגמלה מהביטוח הלאומי
- זכאי לגמלת סיעוד מהביטוח הלאומי
- נכה הזכאי לתגמול לפי חוק הנכים של משרד הביטחון

טיפול וסיוע אישי לאנשים עם מוגבלויות השוהים בכל אחד מהמוסדות האלה:

- בית חולים המיועד לאשפוז חולים סיעודיים, סיעודיים מורכבים, תשושי נפש או שיקומיים בלבד
- מעון או חלק ממעון המיועד לאנשים עם מוגבלות פיזית או שכלית
- מעון יום שיקומי
- מוסד לטיפול סוציאלי, מוסד לטיפול רפואי או מוסד לטיפול משולב, לטיפול במשתמשים בסמים
- מעון המופעל על ידי משרד הביטחון, המיועד לאנשים עם מוגבלות נפשית

עבודה זו תוכר כעבודה נדרשת למי שהחל לעבוד ב-1 בספטמבר 2008 ואילך. מי שהחל לעבוד לפני 1 בספטמבר, יימנו לו חודשי העבודה הנדרשת מ-1 בספטמבר בלבד. מי שעבד באחד מהמוסדות הרשומים למעלה, צריך לצרף לתביעה למענק אישור העסקה בטיפול וסיוע אישי (טופס 1502).

לא תוכר עבודה של "בן משפחה" בטיפול באנשים עם מוגבלויות (אח, אחות, בן, בת, נכד, נכדה, דוד, דודה ובני זוגם של כל אחד מאלה). לתשומת לבך! לפני תחילת תקופת העבודה הנדרשת, מומלץ לגשת לסניף הביטוח הלאומי הקרוב לביתך ולוודא מולם כי העבודה בה אתה עומד לעסוק מוכרת בחוק כעבודה נדרשת!

מענק חלקי:

מי שעבד בעבודה נדרשת פחות מ-6 חודשים, יוכל, בתנאים מסוימים, להיות זכאי למענק חלקי. המענק יחושב באופן יחסי לפי מספר ימי העבודה בעבודה הנדרשת.

להלן המקרים המזכים:

✓ **מקצוע** - אתה בעל מקצוע אזרחי מוכר ע"י משרד העבודה והרווחה כגון: מכונאי, חשמלאי, הנדסאי, טכנאי וכו', ועבדת בעבודה מועדפת שאינה במקצוע זה. דוגמה: אתה רשום בלשכת העבודה כמכונאי והסכמת לעבוד כמלצר בבית מלון.

✓ **מרחק** - אתה עובד בעבודה מועדפת במרחק של לפחות 60 ק"מ ממקום מגוריך על פי הרשום בתעודת הזהות, ומעסיקך אינו מספק לך מקום לינה מטעמו ללא תשלום, ואינו דואג להסעה יומית מביתך אל מקום העבודה ובחזרה.

כדי להיות זכאי למענק חלקי עליך לעבוד בעבודות המוכרות כעבודות מועדפות לפחות 25 ימי עבודה רצופים בתוך 21 החודשים הראשונים מיום שחרורך, או שלושה חודשים רצופים בין החודש ה-22 ל-24 מיום שחרורך משירות חובה.

בכל המקרים האלה, תהיה זכאי למענק חלקי בעד הימים שעבדת בעבודה מועדפת, כאמור, גם אם עבדת בעבודה זו פחות מ-6 חודשים, בתנאים שפורטו לעיל.

מענק מופחת למי שקיבל דמי אבטלה:

אם קיבלת דמי אבטלה ב-11 החודשים שקדמו לתחילת עבודתך הנדרשת הראשונה, ישולם לך מענק בשיעור מופחת. ימי האבטלה בעבורם קבלת תשלום יקוזזו מימי העבודה הנדרשת שצברת.

לדוגמא : אם צברת 150 ימי עבודה נדרשת וקבלת דמי אבטלה מרביים בעבור 70 ימים , תקבל מענק מופחת בעבור 80 ימי עבודה נדרשת.

אופן תביעת המענק:

לאחר סיום תקופת העבודה הנדרשת יש להגיש לביטוח הלאומי טופס תביעה למענק (להורדת טופס-לינק). את הטופס יש להגיש לא יאוחר מ-12 חודשים לאחר סיום תקופת העבודה הנדרשת. על המעסיק לציין על גבי הטופס את סוג העבודה שביצע החיימ"ש ואת מס' ימי העבודה בכל חודש. כמו כן יש לצרף צילום של תעודת השחרור. במידה ועבדת במס' מקומות, יש להחתיים כל מעסיק על טופס נפרד.

חיילים שחותמים קבע:

תקופת הקבע נחשבת כתקופת עבודה. את העבודה הנדרשת יש לסיים בתקופה של עד שנתיים מיום סיום השירות הסדיר. לכן, חייל שחותם קבע לשנה, לדוגמא, נותרת לו שנה אחת בלבד להשלמת תקופת העבודה הנדרשת.

אבטלה:

בשנה הראשונה לשחרור:

כל חייל משוחרר ומי שסיים 24 חודשי התנדבות בשירות לאומי, יהיה זכאי בשנה הראשונה לשחרור לדמי אבטלה רק לאחר שיעבוד שישה חודשים מלאים, רצופים או לא רצופים, במהלך השנה הראשונה לשחרור. דמי האבטלה ישולמו ע"פ השכר לפני תקופת האבטלה ולתקופה של 70 יום לכל היותר.

לאחר שחלפה שנה מיום השחרור:

לאחר שחלפה שנה מיום השחרור החייל המשוחרר יהיה זכאי לדמי אבטלה רק אם יוכיח שעבד כשכיר בכל עבודה שהיא 12 חודשים מלאים מתוך 18 החודשים שקדמו ליום התייצבותו בלשכת שירות התעסוקה. חשוב לדעת - על פי החוק, ימי שירותך בשירות סדיר או במילואים, ימנו כימי עבודה.

שלילת דמי אבטלה:

- ✓ ביטוח לאומי יכול להחליט על שלילת דמי אבטלה באחד מהמקרים הבאים:
- ✓ מי שהוצעה לו עבודה מתאימה בלשכת שירות התעסוקה וסירב לקבל אותה , לא יהיה זכאי לקבל דמי אבטלה במשך 90 ימים מיום סירובו להצעת העבודה. נוסף, יופחתו 30 ימים מיתרת ימי האבטלה המגיעים לו כחוק.
- ✓ מי שהפסיק את עבודתו מרצונו, ללא הצדקה, לא יהיה זכאי לדמי אבטלה במשך 90 ימים מיום הפסקת העבודה (למעט אם התפטר בשנה הראשונה לשחרורו, כדי להשתתף בקורס להכשרה מקצועית של משרד התעשייה המסחר והתעסוקה).

דמי אבטלה למשתתף בהכשרה מקצועית:

אם נתקבלו ותתחילו ללמוד כאמור בתוך שנה מיום שחרורך, בקורס להכשרה מקצועית מטעם משרד התעשייה המסחר והתעסוקה, תהיו זכאים בתקופת לימודיכם בקורס, להשלמת ימי האבטלה המרביים המגיעים לכם על-פי חוק, ובכל מקרה, עד תקרה של 70 ימים. אם אתם בעלי השכלה של פחות מ-12 שנות לימוד, תהיו זכאים לדמי אבטלה בזמן לימודיכם גם בעד תקופה שעולה על 70 ימי האבטלה המרביים המגיעים לכם, אך לא יותר מ-125 ימים. (סכום דמי האבטלה ליום, למי שמתתף בקורס להכשרה מקצועית הינו 66.54 ש"ח ליום-מעודכן לינואר 2011)

טבלת זכאות לדמי אבטלה:

שנה שניה לשחרור	שנה הראשונה לשחרור	
12 חודשים	6 חודשים	תקופת העבודה המחייבת טרם התייצבות לשכה
50 יום	70 יום	מקסימום תקופת זכאות
לפי השכר לפני תקופת האבטלה אך לא פחות מ-103.80 ש"ח ליום.	לפי השכר לפני תקופת האבטלה אך לא פחות מ-103.80 ש"ח ליום.	סכום דמי האבטלה

תשלומי חובה: ביטוח לאומי וביטוח בריאות

ע"פ החוק, כל אזרח בן 18 ומעלה חייב לשלם לביטוח לאומי דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות, וחייב להיות רשום באחת מקופות החולים ע"פ בחירתו (לאחר השחרור החייל משויך לקופת החולים בה הוא היה חבר לפני גיוסו, במידה וברצונו לעבור לקופת חולים אחרת יש לגשת לסניף הדואר ולמלא טופס מעבר).

כיצד משלמים ביטוח לאומי וביטוח בריאות?

- ✓ בזמן השירות הצבאי, משרד הביטחון משלם את כספי הביטוח עבור החייל.
- ✓ לאחר השחרור:
- ✓ עובד שכיר: דמי הביטוח מנוכים ישירות מהשכר.
- ✓ עובד עצמאי או אינו עובד ואינו מקבל אבטלה: יש להרשם בביטוח לאומי ולשלם את כספי הביטוח באופן עצמאי.
- ✓ סטודנטים: יש לשלם את כספי הביטוח באופן עצמאי ע"י שוברים הנשלחים ישירות לסטודנט מידי רבעון.
- ✓ רשומים בלשכת התעסוקה ומקבלים דמי אבטלה: דמי הביטוח מנוכים ישירות מכספי האבטלה.
- ✓ אזרחים השוהים בחו"ל.

חובת תשלום דמי הביטוח חלה גם בזמן שהותך בחו"ל. אם אתה יוצא לחו"ל לתקופה של עד 6 חודשים, אינך צריך להודיע על כך למוסד לביטוח לאומי.

אם אתה עומד לצאת לחו"ל לתקופה של יותר מ-6 חודשים, עליך לפנות אל סניף המוסד הקרוב למקום מגוריך, אל מחלקת הביטוח והגבייה, כדי להסדיר את תשלום דמי הביטוח. פרטים נוספים ב"איגרת לתושב ישראל היוצא לחוץ לארץ" שאפשר להשיגה בכל סניפי המוסד לביטוח לאומי, וכן באתר האינטרנט של הביטוח הלאומי.

אי תשלום דמי ביטוח במועד גורר קנסות והצמדה, ואף עלול לגרום לאובדן זכויות בביטוח הלאומי ובביטוח הבריאות.

תושב ישראל השוהה בחו"ל לאחר 1 במרץ 2001 במשך שנתיים רצופות או יותר, ואינו משלם דמי ביטוח בריאות למוסד לביטוח לאומי בארץ, או שהוא מפגר בתשלומיו יותר מ-12 חודשים, תישלל ממנו הזכות לקבלת שירותים רפואיים על פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי. כדי להיות זכאי מחדש לשירותים הרפואיים, יהי עליו לחכות תקופת המתנה של חודשיים על כל שנה שנעדר מהארץ.

בשורה חשובה לחיילים משוחררים ומסיימי שירות לאומי-אזרחי - הכנסת אישרה מתן פטור מתשלום דמי ביטוח לאומי ודמי בריאות לתקופה של חודשיים לאחר תום השירות, במסגרת התיקון להצעת חוק הביטוח הלאומי

המוסד לביטוח לאומי יפעיל את הפטור מדמי הביטוח בעוד 3 חודשים והוא יחול באופן רטרואקטיבי לכל מי שהשתחרר החל מיום 21.12.2014.

הפטור יוענק לכל מי ששירת שירות סדיר לתקופה של לפחות שני שלישים מהתקופה בה הוא מחויב לשרת לפי חוק שירות הביטחון, (ובלבד שלא שוחרר בשל אי התאמה שיש עמה התנהגות רעה חמורה) וכן יוענק הפטור למי ששוחרר מטעמי בריאות או מחמת נכות לפי חוק הנכים. הפטור תקף גם למי ששירת במשך תקופה של שנתיים לפחות בשירות לאומי-אזרחי או בשירות לאומי בהתנדבות